

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji CEECOM 2016 „Media and communication studies: Bridging disciplines, bridging countries”, Tartu, 16–18 czerwca 2016

Jacek Mikucki

Dziewiąta edycja międzynarodowej konferencji CEECOM (International Central and East European Communication and Media Conference), zorganizowana przez CEECOM Consortium, ECREA CEE Network (European Communication Research and Education Association) we współpracy z Uniwersytetem w Tartu, odbyła się w dniach 16–18 czerwca 2016 r. Współczesny rozwój cywilizacyjny wpływa na sposób uprawiania nauki oraz edukacji, dodatkowo ogromne znaczenie mają odmienne kulturowo i politycznie państwa, które wykształcają cechy typowe dla swoich społeczeństw. Dlatego tegoroczna edycja konferencji odbyła się pod hasłem „Media and communication studies: Bridging disciplines, bridging countries”. Jej celem była wzajemna wymiana idei i doświadczeń, pod kątem inter- i transdyscyplinarnym, o czym może świadczyć szeroki zakres tematyczny wygłoszonych referatów. Głównym celem konferencji była odpowiedź na pytanie: W jakim stopniu kultury medialne i komunikacyjne w krajach CEECOM są porównywalne?

Podczas dwudniowej konferencji odbyło się 6 wystąpień indywidualnych – *keynote speeches*, 3 panele dyskusyjne oraz 14 sesji o różnej tematyce badawczej, w tym jedna o nazwie „Fair of ideas”, w trakcie której można było zgłosić referat o dowolnej tematyce, bez konieczności wcześniejszego wysłania abstraktu.

Konferencję rozpoczęło godzinne wystąpienie Epp Lauk z Uniwersytetu w Jyväskylä, w którym mówiła o możliwych ścieżkach rozwoju badań nad mediami w Europie Środkowej i Wschodniej. Lauk stwierdziła, że środowisko naukowe potrzebuje krytycznej masy badaczy. Podkreśliła, że większość naukowców jest w wieku 50+ lub 25+, co powoduje, że mają oni inne perspektywy badawcze oraz że młodzi naukowcy nie mają tyle doświadczenia, co ich starsi koledzy, ale za to mają większą szansę na lepszą edukację. Kolejne wystąpienia indywidualne należały do Peetera Toropy z Uniwersytetu w Tartu oraz Rauno Thomasa Mossa, również z miejscowego Uniwersytetu. Pierwszy z wymienionych poruszył ciekawą tematykę dotyczącą metodologicznej transzdolności i transdyscyplinarności badań nad mediami. Podkreślił, że dynamika badań jest zależna od środowiska kulturowego, obiektu badań, metajęzyka oraz modeli własnych. Badając media, zawsze trzeba mieć na uwadze rolę kultury. Ponadto zauważył, że należy zmienić sposób myślenia z kategorii podziału na kategorię dekonstrukcji. Drugi dzień konferencji rozpoczęło wystąpienie Bogusławy Dobek-Ostrowskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym przedstawiła swoją propozycję czterech modeli medialnych i politycznych w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Nazywa je kolejno hybrydowo-liberalnymi,

upolitycznionymi, z mediami w okresie przejściowym oraz autorytarnymi. Warto nadmienić, że podczas spotkania naukowego odbyła się prezentacja książki pt. *Democracy and media in Central and Eastern Europe 25 years on*, przygotowanej pod redakcją Dobek-Ostrowskiej i Michała Głowackiego. Konferencję zamknęły wystąpienia Mare Ainsaar z Uniwersytetu w Tartu, która mówiła o komunikowaniu nauk społecznych w przestrzeni publicznej oraz o popularyzacji nauki i wspieraniu treści dziennikarskich wykorzystujących dane, których źródłem jest wiedza, a także przemówienie Tarmo Soomere'a – prezesa Estońskiej Akademii Nauk – dotyczące synergii naukowców i redaktorów jako narzędzia do komunikowania.

Pierwszy panel dyskusyjny był poświęcony kulturze komunikacji politycznej, z naciskiem na analizę dyskursu komputerowego w debatach parlamentarnych. W dyskusji wzięli udział Sergi Kruk, Ilva Skulte, Vija Sīle, Vents Sīle oraz Tomass Tomsevics. Kolejny panel był skoncentrowany na tematyce przedstawicieli odpowiedzialności mediów w perspektywie Europy Środkowej i Wschodniej, a głos w nim zabrali Michał Głowacki, Haliki Harro-Loit, Bissera Zankova, Aukse Balcytiene i Epp Lauk. Z kolei podczas ostatniego panelu Andrew Asher, Anastasia Denisova i Olga Rodak dyskutowali o politycznej prezentacji konfliktów i samowrażania przez virale tekstowe oraz memy internetowe na portalach społecznościowych. Warto dodać, że wszystkie dyskusje były transmitowane online na żywo.

Sesje obejmowały szeroką tematykę – od polityk i regulacji medialnych, komunikacji i badań historycznych, ekonomii politycznej i regulacji, po naukę o komunikowaniu i mediatyzacji, roli mediów społecznościowych i sztuki oraz mediów w biznesie i konfliktach. Odnosząc się do spotkania poświęconemu politycznej ekonomii i regulacji, interesującymi wystąpieniami był temat Deimantasa Jastramskisa dotyczący wolności mediów na Litwie w wymiarze ekonomicznym oraz referat Łukasza Przybysza odnoszący się do indywidualnych etyk vs. ładu

korporacyjnego na przykładzie obrazu i efektów ekonomicznych kryzysu „Dieselgate” Volkswagena. Przybysz zaznaczył, że kryzys wizerunkowy nie wpłynął na sprzedaż samochodów badanej marki, która w Polsce wciąż pozostaje jedną z najpopularniejszych.

Na konferencji cieszył fakt obecności sesji poświęconej sztuce i mediom, których rola, zwłaszcza w polskim środowisku medioznawczym, jest często marginalizowana. Podczas omawianego spotkania Johannes Saar mówił o Muzeum Sztuki w Estonii w kontekście przemian tożsamościowych na łamach prasy. Stworzył mapę, a zarazem kategoryzację państw pod względem wyrażanych wartości – w porównaniu z miejscem życia. Stwierdził, że populacja estońska i jej media są podzielone, dlatego chciałby się dowiedzieć, jaka jest tego przyczyna. W tej samej sesji wystąpiła Karolina Brylska, która zauważyła, że w katolickiej telewizji można zaobserwować więcej kobiet w porównaniu z najbardziej liberalnymi kanałami telewizyjnymi w Polsce.

Mając na uwadze dynamiczne procesy w obszarze mediów pod wpływem innowacyjnych rozwiązań oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, przyciągającym wystąpieniem były badania Indreka Ibrus i Ulrike Rohn dotyczące zjawiska „ekonomii dzielenia” podważającego politykę mediów audiowizualnych, które przeprowadzono w północno-wschodniej Europie. Jak podkreśliła Rohn, dzielenie się kontentem jest kluczowym konceptem we współczesnej kulturze i społeczeństwie, dlatego finansowy sukces portali i aplikacji, takich jak Uber i Airbnb, nie powinien być dla nikogo zaskoczeniem. Świeże podejście w badaniach nad mediami publicznymi przedstawił Michał Głowacki, który podczas wystąpienia poświęconego porównaniu klastrów medialnych na Wschodzie i Zachodzie, przedstawił metodologię badania prowadzonego przy współpracy z Lizzie Jackson. Głowacki podkreślił, że obecnie media stoją pomiędzy dwoma paradygmatami – nadawczym/przemysłowym oraz siecio-

wym/postprzemysłowym. Według Głowackiego i Jackson media publiczne są częścią nowego ekosystemu, w skład którego wchodzi różne klastry kreatywne i który nie może być analizowany indywidualnie.

Podczas sesji poświęconej relacji mediów z zarządzaniem biznesowym Marju Himma i Signe Ivask przedstawiły wyniki badania dotyczącego wpływu nagród dziennikarskich na naruszanie praktyk zawodowych. Badaczki zauważyły, że nagrodzone teksty zawierają w sobie cechy dziennikarstwa tabloidowego oraz charakteryzują się skandalem i dziennikarstwem śledczym. Zaznaczyły również, że jedynie cztery osoby z kapituły nagrody były gotowe udzielić wywiadu badaczowi. Powiedziały one, że nagradzane artykuły powinny być dobrze napisane, ciekawe do czytania („soczyste”) i powinny przynosić jakieś zmiany w społeczeństwie. Z kolei Anna Jupowicz-Ginalska zaprezentowała interesujące wystąpienie dotyczące globalnej narracji transnarodowej dla generacji Z, ze studium przypadku Nexo Lego Knights. Jupowicz-Ginalska zaprezentowała szereg narzędzi, które wspierają i razem tworzą dokładnie przemyślaną narrację mającą na celu zaangażowanie nie tylko dzieci, ale także ich rodziców.

Konferencji towarzyszyło wiele wydarzeń społecznych i kulturalnych. Już w dniu poprzedzającym otwarcie spotkania zorganizowano kilkugodzinny rejs zabytkową łodzią po rzece Emajõgi i jeziorze Peipsi, podczas którego zastanawiano się nad kształtem badań w Europie Środkowej i Wschodniej. Uroczyste rozpoczęcie konferencji odbyło się w miejscowym centrum nauki – Science Center AHHA, gdzie przygotowano uroczystą kolację, a uczestnicy mogli zobaczyć interaktywną wystawę i skorzystać z takich atrakcji, jak jazda rowerem po linie na wysokości czy spacer po lustrzanym labiryncie. Pierwszy dzień konferencji zakończył się spotkaniem w Punkcie Obserwacyjnym w Tartu, podczas którego uczestnicy mogli zo-

baczyć interaktywną wizualizację gwiazdozbiorów i Drogi Mlecznej oraz posłuchać eksperckiego wykładu na ten temat. Z kolei drugi dzień spotkania zakończył się wycieczką po terenach bagiennych w miejscowości Rubina, po której niedługo później nastąpiła ceremonia pożegnalna z kolacją i koncertem miejscowego zespołu muzycznego.

Konferencja poruszała bardzo szeroką problematykę badawczą, dzięki czemu spełniła swoją interdyscyplinarną rolę. Międzynarodowe grono prelegentów pozwoliło na wzajemną wymianę doświadczeń i pomysłów, które są różnie wdrażane i realizowane w poszczególnych krajach. Atutem spotkania była multkanałowość komunikacyjna z uczestnikami konferencji dzięki portalom społecznościowym, takim jak Facebook i Google+, gdzie na bieżąco można było zobaczyć zdjęcia oraz przeczytać najważniejsze wnioski z poszczególnych wystąpień. Natomiast w przypadku paneli dyskusyjnych *streaming* online na żywo umożliwił słuchanie dyskusji bez konieczności rezygnacji z udziału z innego panelu lub sesji. Jednak na konferencji zabrakło zapowiadanej wcześniej sesji pt. „Start-up research session” poświęconej innowacyjnym ideom, metodom, przykładom i przyszłym kierunkom badań, która przez wielu badaczy była postrzegana jako jedna z najbardziej interesujących podczas całego wydarzenia. Wydaje się także, że nie wszystkie referaty zostały przyporządkowane do właściwych sesji i w związku z tym dało się zauważyć brak spójności tematycznej. Z drugiej strony, trudno było dokonać kategoryzacji poszczególnych wystąpień ze względu na szeroką rozpiętość tematyczną. Zatem podsumowując, różnorodność obszarów badawczych była zdecydowanie atutem konferencji, która – mając taką nadzieję – zainspirowała badaczy do rozpoczęcia nowych badań oraz spojrzenia na dotychczasowe dokonania z innej perspektywy, dzięki czemu jej rezultaty będzie można zobaczyć już podczas przyszłorocznej edycji CEECOM w stolicy Słowenii – Ljubljanie.